

hagyó halálával kapcsolatos, vagy a halál után következett be és így az örökhagyó nem is lehet abban a helyzetben, hogy megbocsáthasson; ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy az érdemtelenség érvényesítésénél az özvegy ellenőrzői a törvényes örökösök, meg kell állapítanunk, hogy az örökösök is megbocsáthatnak és az örökösök által történt megbocsátásnak is érdemtelenséget megszüntető hatálya van.

Amint — jogszabályaink értelmében — nem állapíthat meg a bíró hivatalból érdemtelenséget, hanem arra hivatkozni kell, azonképen nem lehet megbocsátást vélelmezni, mert a „megbocsátásnak érdemtelenséget megszüntető hatálya csak akkor van, ha azt az örökhagyó bebizonyítottan megbocsátotta“. A megbocsátás tehát olyan tényálladási elem, melyet állítani és bizonyítani kell.

Az özvegy által elkövetett érdemtelenség lehet egyszeri, melynek megbocsátása megszünteti annak jogi hatályát. Az érdemtelenséget megállapító cselekménynek a megbocsátás után való megismérlődése újabb érdemtelenségi ok, amely az elévülési időn belül érvényesíthető, vagy újból megbocsátható. Lehet az érdemtelenséget szülő cselekmény folytatólagos, mint pl. az ágyassági viszony. Ezen érdemtelenséget csak akkor lehet megbocsátani, ha az özvegy ezen állapotot megszünteti és ennek megszüntelése után következik a megbocsátás. Az ágyassági viszony fennállása alatt és éppen emiatt érvényesített érdemtelenséget nem lehet megbocsátottnak tekinteni azért, mert a viszonyt az örökösök éveken át túrték. A megbocsátásnak bebizonyítottanak kell lenni, már pedig a türés még nem megbocsátás. A türés csupán a joggal való nem élés és ennek az elévülési időn belül nincs jogmegszüntető hatálya.

Tévedett tehát a budapesti kir. Ifjéltábla 10. tanácsa, midőn nem találta megfoszthatónak a 15 év óta ágyassági viszonyban élő özvegyet özvegyi jogon alapuló haszonélvezetétől csupán azért, mert az örökös nem érvényesítette 15 évig az érdemtelenségre alapított jogát.

Ezen táblai döntés egyrészt visszafejlődést jelent az 1905 óta folytatott és az erkölcsi alap megerősítésére törekvő állandó bírói gyakorlattal szemben, másrészt az elévülési idő figyelmen kívül hagyása, a megbocsátásnak, mint ténynek állítása és bizonyítása helyett egy vélelem elfogadása — anyagi jogszabálysértés.

Dr. Vértés József.

Valorizáció váltóperben és váltóper után.

A Kuria gyakorlata szerint a felperes a váltóper során a váltón kívüli köztörvényi ügyletre a váltóval szemben vissza nem nyulhat és a váltóper keretében csupán a váltóban megalapozott jogi igényeket teheti kérését tárgyává. Ezen elvi alaphól kiindulva a felperes, ha a váltó nem szól kifejezetten effektív külföldi valutára és a fizetési hely Magyarország területén van és így magyar koronában eszközlendő a fizetés, nem hivatkoz-

hatik arra, hogy az alapügylet föltételei értelmében az effektív külföldi valuta kikötöttet és ez alapon nem követelheti az effektív valutára szóló marasztalást. Viszont a Kuria alperes vétkes fizetési kése delme esetén nem a váltóban kitett fizetés, hanem a tényleges fizetés napja szerinti átszámítás szerint marasztal. Elvi alapjaiban — a kése delmet mint elvi előfeltételt nem említve, amelyet egyébként elég liberálisan állapítanak meg —, a döntés helyes, de a gyakorlati megoldás egy ponton dogmatikusan hibás, gazdaságilag az adóst ok nélkül károsító. Értjük ellenben azt, hogy Kuria ilyenkor a külföldi valutát a tényleges árfolyam napja szerint rendeli átszámítandónak, ahelyett a másik, a Kuria íté lkezésében egyébként (P VII. 1537/1925.) föllelhető másik megoldás helyett, hogy az átszámítás a váltóban kitett fizetési nap árfolyama szerint történjék és az ezen valuta most már magyar koronában fennálló tartozás valorizáltassék. Dogmatikusan ez hibás annyiban, hogy a kése dellem ténye a fizetési napot nem tolhatja ki és a fizetési napon a teljesítés elmaradása csak a kártérítésre kötelezhet. Ez a kártérítés — és itt van az adós esetleges ok nélküli károsítása — a magyar korona kése dellem alatt beálló értékvesztéségének megtérítése. Ez pedig, ha az illető külföldi valuta a kése dellem ideje alatt Zürichhez képest is emelkedett — ami pl. a nálunk gyakori cseh koronatarozásoknál elég sűrű eset volt — kisebb összeget eredményez, mint amit az időközben zürichi viszonylatban is értékesebbé vált külföldi valutának a tényleges fizetés napja szerinti átszámítás mutat az adós terhére. A fizetési napon való átszámítás és folytatólagosan a magyar korona valorizálása az adóst mentesíti a külföldi valuta értékemelkedésének terhe alól és azután a magyar korona értékromlásának terhet rója az adósra. Mászóval a Kuria gyakorlata be nem vallottan kizárja a devalorizálást, amit egyébként kifejezetten is megtagad. Ha pedig igazság a valorizáció, ugyanezen alapon igazság a devalorizáció is. Sajnos, a gyakorlat a devalorizációt illetően ott tart, ahol a valorizáció előbbi korszakában: nincs oly jogszabály, amely a devalorizációt előírná. (P. IV. 1268/1925.) Önkéntelenül eszünkbe jut Eötvös Károly mondása, akire rásütötték, hogy nincs oly paragrafus, mint amire ő hivatkozott. „Eleg baj, mert kellene lenni“, volt rá az utolsó magyar táblabíró válasza. (Lásd ez ügyben a Kuria P. VII. 2247/1925. sz. határozatát és az ugyanott hivatkozott előző döntéseket.)

A konkrét tényállás alakulása folytán a magyar korona valorizációját állapította meg a Kuria P. VII.

2345/1925. sz. ítéletében. Az adott esetben a váltóadás, bár elkésetten, váltótartozását magyar koronában kifizette. Itt a Kuria is a magyar korona értékromlását mondtotta ki megtérítendőnek. Ugyanezen ítélet kimondotta azt is, hogy a váltóper után is követelhető külön perrel a valorizáció, ha egyébként ennek az előfeltételei fenufo-rognának.

B. S.

Effektivitás kikötésének hiánya. Kuria: A felebbezési bíróság az ítéletében felsorolt bizonyítékoknak a Pp. 270. §-ának megfelelő indokolt mérlegelése alapján megtámadhatatlanul alapította meg tényállásként azt, hogy az alperes által Budapesten meg- és átvett áruk cseh koronában megállapított vételárának effektív cseh koronában leendő megfizetése semmiféle formában ki nem köttetett, következésképp a K. T. 326. §. 2. bekezdése felhívott rendelkezésének megfelel az a megítélése, hogy a fizetés a teljesítés helyén, Budapesten, a lejárat napján jegyzett árfolyam szerint országos pénznemben történhetett;

ezzel szemközt pedig súlytalanok a felperesnek az effektivitás kikötésének meg nem állapítása miatti támadásai.

A felperesnek 1922 júniusig Budapesten fiókja volt; a felperes képviselőtében ez lépett a budapesti K. cég által a felperes-től vásárolt és alperesnek eladott áru tekintetében alperessel összeköttetésbe és ez állapodott meg 1921 szeptember 6-án az alperessel, hogy az áru vételárát az alperes fizeti ki a felperesnek, a felperes pedig a kilogrammonkénti 6.70 csechkorona eredeti vételár helyett 3 csechkoronát számít. A felperes és az alperes közötti jogviszonyban tehát nem ügydöntő, hogy K. cég a felperesnek budapesti vagy prágai telepéből vette át az árut. A K. T. 322. §-a szerint a teljesítés helye Budapest lévén, nem hivatkozhatik a felperes a K. T. 324. §-a alapján arra, hogy az alperes a felperesnek külföldi telepén csechkoronában köteles fizetni.

Az anyagi jognak megfelelően a felebbezési bíróságnak döntése, amellyel a felperest a vételárnak természetben csechkoronában leendő fizetésére irányuló kereseti kérelmével elutasította és az alperest magyar koronában marasztalta.

Ezekből az okokból a felperes minden irányban alaptalan felülvizsgálati kérelme el volt utasítandó.

Az alperes felülvizsgálati támadásaira vonatkozólag: nincs megtámadva s ezért irányadó ténymegállapítás az, hogy az 1921 szeptember 6-án árleengedéssel megállapított 30.120 csechkorona vételár 1921 szeptember 7-én volt fizetendő, az alperes azonban ezen kötelezettségének eleget nem tett.

Az alperesnek az ugyancsak meg nem támadott ténymegállapítás szerinti azon ténye ugyanis, hogy a jelzett vételárnak 1921 szeptember 7-iki árfolyam szerint számított magyar korona egyenértékét — 152.407 korona 20 fillért — tartozása teljes kiegyenlítésére 1922 március 24-én a felperesnek felajánlotta, de mivel a felperes azt követelése teljes kiegyenlítésére el nem fogadta, 1922 május 26-án bírói letétbe helyezte, — kellő teljesítésnek azért nem tekinthető, mert a felebbezési bíróság ítéletében felhívott jogszabályon alapuló érdekmegtérítési kötelezettségénél fogva az alább kifejtendő korlátozással felelős a késedelmének ideje alatt bekövetkezett pénzürték csökkenésért.

Habár az előadottak értelmében az alperes nem kellő teljesítése jogos alapot állapít meg a felperes követelésének ártértékelt megítélésére, mégis az anyagi jogot sérti a felebbezési bíróságnak az a rendelkezése, hogy teljes átértékeléssel ítélte